

KADİM KENT DİYARBAKIR, KADİM DOST ATA SOYER

İlhan DİKEN*

Özet: Şimdiki adıyla Diyarbakır Tabip Odası'nın 90'lı yıllardaki çalışmalarında TTB Merkez Konseyi'nin ve özellikle de Ata Soyer'in katkısının özel bir yeri vardır. Ata Soyer aynı zamanda Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nde de bir halk sağlıkçı olarak katkı sunmuştur. Yazarla kurulan özel dostluğun kimi "an"larını da aktaran yazı yapılanların ruhunu somutlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Ata Soyer, Diyarbakır Tabip Odası, sağlık hizmetleri

Old City Diyarbakir, Old Friend Ata Soyer

Abstract: In the activities of the Diyarbakır Chamber of Medicine, with its present name, in the 90s, the contribution of the Central Council of TTB and Ata Soyer in particular had their important place. Ata Soyer also contributed to the work of Diyarbakır Metropolitan Municipality as a public health specialist. Also including some "moments" of personal friendship with the author, the article gives specific examples to what had been achieved together with Ata Soyer.

Keywords: Ata Soyer, Diyarbakır Chamber of Medicine, healthcare services

Yıl 1989...

Diyarbakır Tabip Odasında ilk yılımız. Necdet İpek-yüzle oda çalışmalarına katılmamızın ilk yılı. Bölge-de, insan hakları ihlallerinin pik yaptığı bir dönem. Odamızda insan hakları komisyonunun olmadığını görünce, Necdet'le kolları sıvazlayıp birkaç arkadaş-la komisyonu kuruyor ve Mahmut abinin deyimiyile "mutfakta" çalışmaya başlıyoruz.

90'lı yıllara geldiğimizde, olağanüstü hal, faili meç-huller, kayıplar, her gün sokak ortasında 8-10 kişinin satırla, tek kurşunla katledildiği yoğun çatışma ve şiddet ortamında çalışmalarımızı sürdürüyoruz. De-mokratik Kitle Örgütü (DKÖ) yönetici ve üyeleri üze-rinde Olağanüstü Hal (OHAL) Bölgesi dışına yoğun bir sürgün furyası başlamış, hekim ve sağlık emekç-i-leri devlet baskısı nedeniyle görevlerini icra edemez duruma gelmiş, gözaltı, işkence, adli raporlarla ilgili güvenlik güçleriyle yaşanan sıkıntılar ve tehditler almış başını gidiyor.

Böylesi bir dönemde, derdimizi tüm meslektaşları-mıza anlatmak, duyarlılık yaratmak için Türk Tabip-leri Birliği (TTB) genel kurullarına, Genel Yönetim Kurulu (GYK) toplantılarına, Etkin ve Demokratik Türk Tabipleri Birliği (EDTTB) ye katılıp bölgede olup

biteni duyurmaya ve kendimizi ifade etmeye çalışı-yoruz. Mahmut abi, Seyfettin abi, Emin abi, Necdet, hep beraber... Zaman zaman muhalif tabip odaları-nın tepkilerini göğüslüyoruz, Eriş, Sedat abi, Metin abi, ismini saymakla bitiremeyeceğim, bölge dışın-dan onlarca dost ve Ata Soyer ile birlikte...

Ata abiyi işte o yıllarda tanıdık. İlk günden itibaren hepimizin abisi oldu. Yol göstericiliği, toparlayıcılığı, yerine göre sakin, yerine göre sert çıkışları yanında, genel kurullarda muhalif kesime kükreyişleri hafıza-mızdan hiç bir zaman silinmedi. Bölgede insanların birbirlerine selam vermeye çekindiği, korkutuldu-ğu, sindirildiği dönemlerde bile, Ata abi hep yanı-mızda yer aldı ve hiç bir davetimizi geri çevirmedi. Düzenlediğimiz panellerde, söyleşilerde, toplantıla-rımızda gerek siyasal, gerekse de Türkiye sağlık or-tamına ilişkin perspektifleriyle bize ışık tuttu.

Yaşanılan bu karanlık dönemden herkes gibi bize de sıra geldi. Faili meçhul cinayetlerin sıkça yaşan-dığı günlerde cezaevi belki de bir kurtuluştur. Üç yıllık cezaevi maceramda da Ata abi yine yalnız bı-rakmadı. Meslek örgütümden uzak kaldığım, ne-ler olup bittiğini merak ettiğim günlerden birinde,

*Diyarbakır Tabip Odası (2004-2006) Başkanı

ceza infaz memurunun getirdiği paket gözlerimin dolmasına yetmişti. Oralarda duygusallaşılıyor insan ister istemez. Paket Ata Abi'dendi. Toplum ve Hekim, Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, gazeteler vs. Yanılmıyorsa o dönem TTB genel sekreteri idi. Bu değerli dostun duyarlılığıyla, içeride bile Türkiye tıp ortamını, meslek örgütümün çalışmalarını takip etme fırsatı bulabildim.

Yargılanma sürecinde "hekimin örgüt üyesini tedavi etmesinin suç sayılmayacağına ilişkin" TTB deki dostların sunduğu raporda da eminim ki Ata abinin değerli çabaları olmuştur.

Yine 1996'da özgürlüğe kavuşma ardından, kalabalık bir kitle ve basın ordusunun olduğu ortamda, TTB'nin Fransız Kültür Merkezi Salonu'nda düzenlediği ödül töreninde, Dr. Cengiz Kılıç Demokrasi ve Emek Ödülü'nü Ata Abi'nin elinden almıştım. Yaptığı kısa konuşmayla beni özetlemiş ve bölgede görev yapan tüm hekimler adına ödülü bana takdim etmişti. Kitaplığımın en güzel köşesinde gözüm gibi saklarım, yanında da cenaze töreninde dağıtılan o güler yüzlü fotoğrafını...

Sonraki yıllar Diyarbakır Tabip Odası yöneticiliği, başkanlığı, merkez konsey, toplum hekim nedeniyle sık sık bir araya gelme fırsatı bulduk. Ana çocuk sağlığında, sağlık hizmetlerine ulaşımada anadilin önemi, Kürt bölgesinde anne - bebek ölümlerinin yüksekliği ve nedenleri, yoksulluk, sağlık ocaklarının durumu, eşitsizliklere ilişkin bölgeyle ilgili hazırladığı birçok raporun, yaptığı sunumların, çalışmalarımızda önümüzü açtığını ifade etmem gerek.

O meslek örgütümüzün piriydi, abdalıydı, dervişiydi desem sanırım abartmış olmam. Çantası omuzunda, sunumları hazır, Diyarbakır'da, Batman'da, Mardin'de, Eskişehir'de her yerde... Emek hareketi toplantılarında, siyasi parti etkinliklerinde, olağan dışı durumlarda, sağlık politika guruplarında, güz okullarında Ata Soyer.

Yıl 2004... Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Meclis Üyeliği'ne seçilmiş olmam nedeniyle sağlıktan sorumluyum. İlk işim yine Ata Soyer ve sevgili Onur Hamzaoğlu'nu "Kent Sağlık Değerlendirme Gezisi" için davet etmek olmuştur. Yine koşullar yine geldiler.

Kadın ve çocuk nüfusundan bebek ölümlerine, sağlık ocaklarından sağlık personeli yetersizliğine, başışıklama oranlarından toplumsal kültürel özelliklere, eşitsizliklerden yoksulluğa, sağlıkta

hizmetlerinde ana dilin kullanılmasının öneminden bulaşıcı hastalıklara, atık su arıtma tesislerinden içme suyu kaynaklarına, çöp depolama alanının oluşturduğu riskten Hevsel bahçelerine kadar, her şeyi yerinde inceleyerek raporlarını hazırlayıp önümüze koydular, yapmamız gerekenleri bize önerdiler.

Ata Abi ve Onur Hoca'nın "Diyarbakır Kent Değerlendirme Gezisi Raporu"nu bize sundukları dönemde, Türkiye de görülen sıtma vakalarının % 40'ı, yine tifo vakalarının yarısı Diyarbakır'da görülmekteydi. Barsak enfeksiyonları, paraziter hastalıkların oranı oldukça yüksekti. Bu sorunlara yönelik sundukları çözüm önerilerini hayata geçirme çabamız sürerken, Ata Abi'ye Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi olarak, Sayın Osman Baydemir'in de onayı ile, sağlıktan sorumlu başkan danışmanlığı teklifinde karar kılmıştık. Kırmadı bizi ve yine geldi.

İki yıl süren başkan danışmanlığı döneminde, kent sağlık sorunlarının tespiti ve çözümü noktasında, yerel yönetimlerle birlikte, diğer dinamiklerle bir araya gelip, sağlıkta sektörler arası iş birliği üzerinde yoğunlaştı. Kısa süre içerisinde, belediyeler, Sağlık ve Sosyal Emekçileri Sendikası (SES), Üniversite, Sağlık Müdürlüğü, Çevre Sağlık Müdürlüğü, Tarım Müdürlüğü, Sağlık Meslek Odaları gibi birçok kurumu bir araya getirerek koordinasyonu sağladı. Ancak, politik nedenlerle bu koordinasyonun ömrü vefa etmedi. Bir kaç çalışma ve toplantı sonrası kamu kurumları tek tek ayrıldı.

Yıllar önce tabip odasında yine Necdet'le hazırlamayı planladığımız, ancak bir türlü yapamadığımız, koruyucu sağlık hizmetlerine yönelik, Kürtçe kısa filmler düşüncemizi, örnek olsun diye yine Ata Abi İzmir'de hazırlatıp getirmişti senaryosunu kendi yazarak. Gündemde olan kuş gribi ile ilgili senaryoyu da yazıp belediye sinema birimine yaptırmıştı. Çekimleri bölgede yapmamız gerekiyordu herkesin anlayabileceği bir lehçeyle. Ancak bütçe buna imkân vermedi. Buna rağmen örnek olarak hazırlattığı bu Kürtçe koruyucu sağlığa yönelik CD'lerden yararlandık ve sağlık merkezimize gelen ve Türkçe bilmeyen kadınlarımıza eğitim amaçlı sunduk.

Danışmanlık yaptığı süre içerisinde, Onur Hoca'yla hazırladıkları rapor çerçevesinde, sağlıkta eşitsizlikler anlamında, öncelikli bölgeler tespit edilerek çalışmalara başlanacaktı. Bunun için de öncelikle sağlık personellerinin eğitimiyle işe başlanmalıydı. Bu anlamıyla, iletişim, halk sağlığı hemşireliği,

kaçırılmış fırsatlar, bağışıklama, bulaşıcı hastalıklar ve korunma yolları, su ile bulaşan hastalıklar ve korunma, ÜSYE, ASYE, ateş, diare, AGE, raşitizm, beslenme, gebe takibi, hijyen gibi birçok konuda hizmet içi eğitimin çerçevesini çizdi ve görev olarak önümüze koydu.

Bu eğitimler daha sonra DİKASUM-SELİS gibi kadın merkezlerinin de desteği alınarak yapılacaktı ve kullanılan dil Kürtçe-Türkçe olacaktı. Hedef gurup olarakda sağlık merkezine ve çamaşır evlerine gelen kadınlar olacaktı.

Ata Soyer, başkan danışmanlığı görevinden ayrıldıktan sonra, önümüze koyduğu görevler, eksiklikler olsa da tek tek hayata geçirildi. Sağlık personellerinin eğitimleri gerçekleştirildi. Köylerde, sağlık merkezinde, çamaşır evlerinde koruyucu sağlık hizmetlerine yönelik eğitimler Kürtçe- Türkçe sürdürüldü, sürdürülüyor.

Onur Hoca'yla çizdikleri perspektifler ışığında, bugün Diyarbakır'da alt yapı, kanalizasyon sorunu, içme suyu sorunu çözülmüş durumda. Son altı yıldır, Büyükşehir belediye sınırları dahilinde, sıtma sıfır, tifo sıfır, barsak enfeksiyonları, parazitler hastalıkları daha düşük seviyede. Belediye sorumluluk alanı olan 20 km'lik alanda en azından durum bu ;alan dışındaki yerler sağlık müdürlüğü sorumluluk alanı ve yoruma gerek yok.

Ata Soyer ile ilgili anımsayabildiğim bunlar. Sanırım biraz yaşlandık. Oysa yaptığı öyle çok şey var ki hatırlayamadım.

Kürtlerin göz bebeği bu kadim kent, medeniyetlerin beşiği Diyarbakır'a Ata Soyer'in böyle bir katkısı oldu. Önemli bir katkıydı, değerliydi. Şükran borçluyuz ona. Enternasyonalist dayanışma bu olsa gerek. İyi bir dosttu, yürekliydi, örgütçüydü, devrimciydi, sıkı bir sosyalistti. Onu unutmayacağız...